

Historien om LAMS

Også jenter har rett til en utdanning!

Amar Bokhari

Styreleder, Stiftelsen LAMS

Lillehammer & Mesna Rotary, 17.10.2017

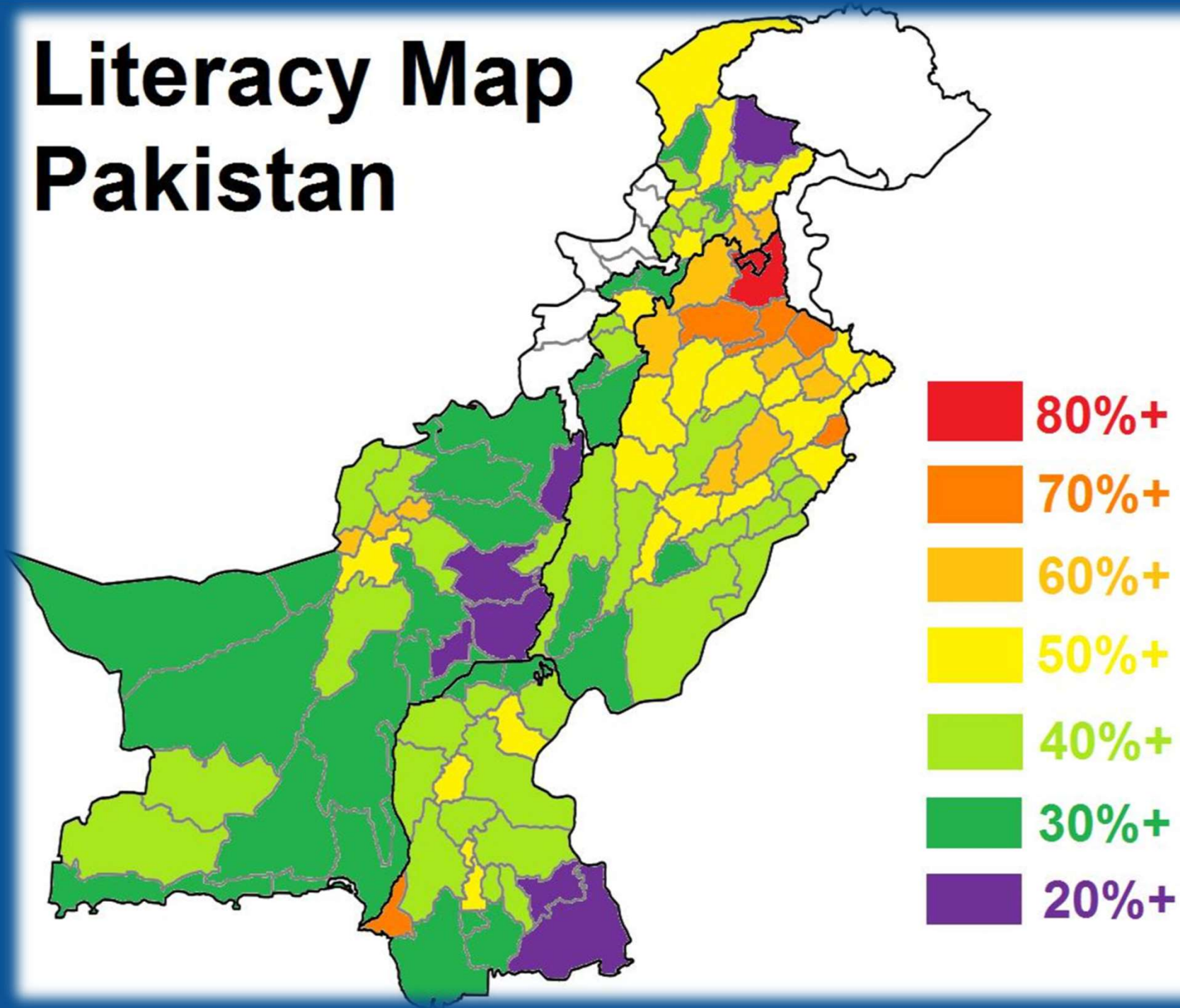

Utdanning – ingen selvfølge

Utdanning i Pakistan

- 55% av befolkningen analfabeter (70% av kvinner)
- 44% av barn går ikke på skole, 22,6m (66% av jentene)
- Høyt frafall: kun 30% fullfører barneskolen
- Kvalitet i skolen (mange elever, «spøkelsesskoler»)
- Kulturelle barrierer hindrer mange jenter fra å fullføre
- Mange jenter giftes bort i 15-16 årsalderen
- Religiøse skoler vokser i antall – og innflytelse

Literacy Map Pakistan

Sultan Town, Faisalabad

Fram til 1988:

- En sovende forstad til millionbyen Faisalabad i Punjab
- 5.000 innbyggere, få arbeidsplasser
- Kjent for å være «belastet»
- Få barn på skole, én offentlig «spøkelsesskole»
- Lite håp

- Var dette stedet å legge filleryefabrikken?

Fra dvale til økonomisk boom

1988 – 1996:

- Valget om å legge filleryefabrikken hit vekket oppsikt
- Fabrikken ble raskt en hjørnesteinsbedrift i lokalsamfunnet
- Bidro med arbeid og sårt trengte inntekter til lokalbefolkningen
- «*Bruker de filleryer som brensel?*»
- Fabrikken vokste, de voksne fikk bedre råd, men barn gikk ikke på skole – fattigdomssirkelen ikke brutt

STETIND Håndvevd rye i bomull

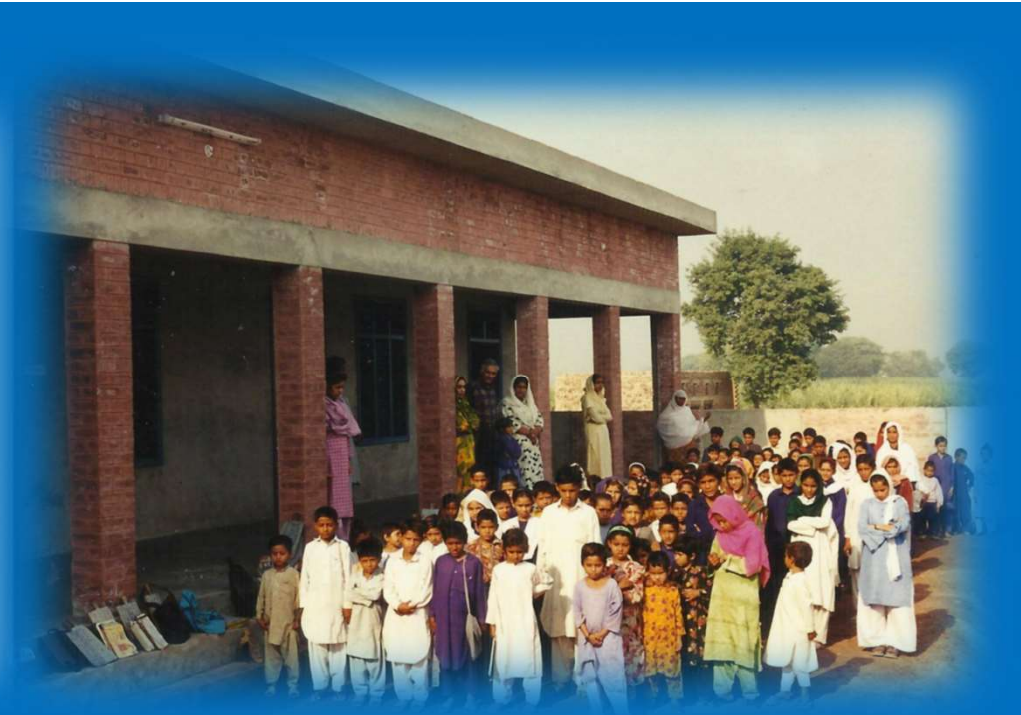
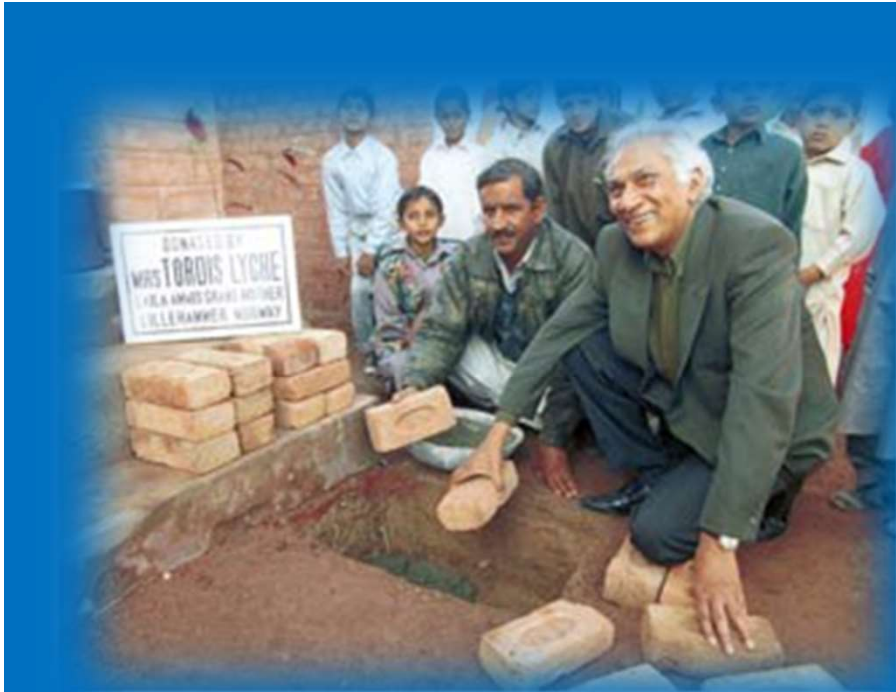

Noe måtte gjøres...

1996:

- LAMS etablert med 5 klasserom, 150 elever, 1.-5. klasse
- Kun for fabrikkansattes barn
- Én rektor, fem lærere, elever satt på filleryer på gulvet
- Bruk av tavler og kritt, få bøker
- Årlig driftsbudsjett: ca Kr 15-20.000
- Bygging og drift fullfinansiert av filleryefabrikken

WELCOME
LAILA AMAR MODEL SCHOOL

ELIMINATE POVERTY THROUGH EDUCATION

UNITY FAITH DISCIPLINE

CHILD LABOUR MUST BE PROHIBITED

Livet kan ikke alltid planlegges...

YASIN HUSSAIN
SAHARI
1937 - 2012
WIVES OF
TO HELP DO
PLE UP

LAILA BOKHARI

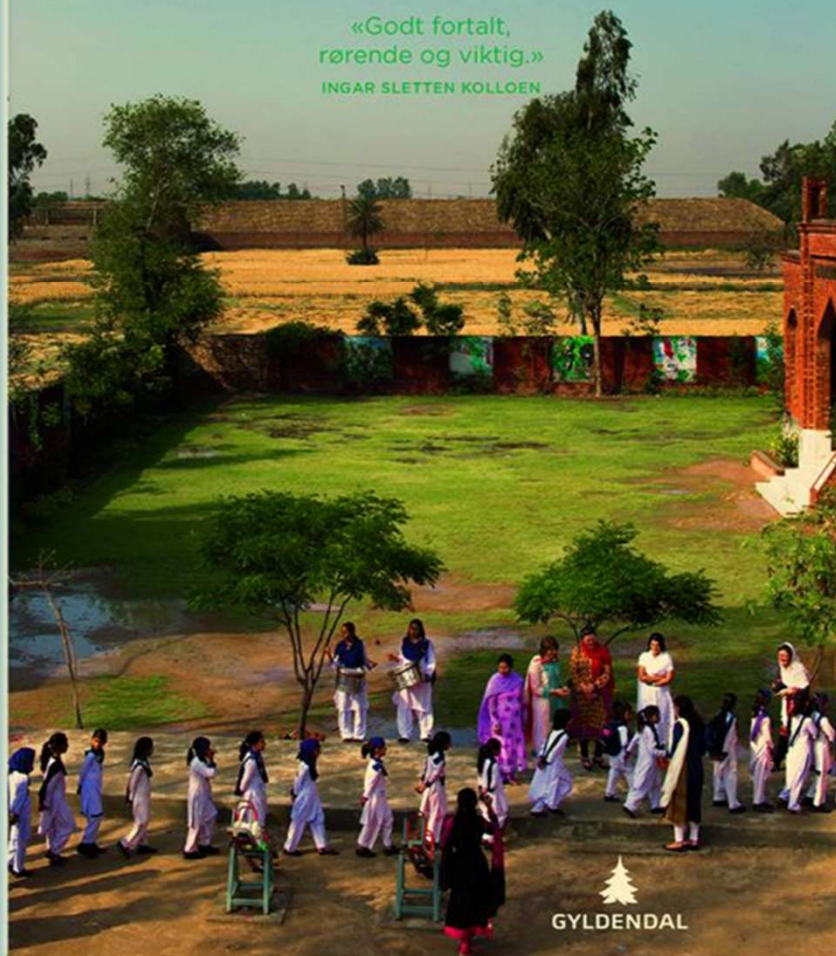
i samarbeid med Åshild Eidem

ARVEN ETTER FAR

Pillerya som ble en stor skole

«Godt fortalt,
rørende og viktig.»

INGAR SLETTEN KOLLOEN

GYLDENDAL

Visjonen i ferd med å rakne

Sjebneårene 2012-2014:

- Yawar Bokharis sykdom og bortgang i 2012
- Mye av driftkraften i prosjektet forvitret – spesielt forretningsaspektet (filleryefabrikken)
- Ansatte ble permittert
- LAMS-skolen fortsatte, men uten hjørnesteinsbedriften på plass med trygge arbeidsplasser
- Usikkerhet, frustrasjon, fraflytting
- Synkende elevtall, jenter forsvant først

Nye muligheter

Gjenvunnet optimisme (2014-2017):

- Samarbeid med designer Runa Klock og Kid Interiør
- Omfattende endringer ved fabrikk, HMS i fokus
- Nye produkter, bygd på tradisjon, med et moderne design:
 - Løpere, spisebrikker, tepper, grytekluter, kurver, handlenett
 - Veving, strikking og hekling
- Nye muligheter, ny giv, ny optimisme
- Over 150 kvinner ansatt til å strikke og hekle, mange av dem enker eller aleneforsørgere
 - *Fra “Brenner nordmenn filleryer?” til “Hva er grytekluter?”*

Yaura Bokhari brikke
100% bomull
35 x 50 cm
Før 99,90
NÅ 50,-

Bli med å skape
arbeidsplasser
som gir skolegang

Hvert Bokhari-produkt er håndlaget, og bidrar til over 650 yenter og gutters utdanning ved LAMS-skolen i Pakistan. Åre ansatte ved Bokhari-fabrikken tilbyr 12 års gratis skolegang til sine barn, og sikrer dermed en lysere fremtid for seg selv og familien.
Les mer på kid.no/bokhari

BOKHARI
et produkt - en fremtid

21 år senere...

2017:

- Hjertet i lokalsamfunnet
- 700 elever (400 jenter, 300 gutter)
- Førskole (4/5 år) til videregående (17/18 år)
- 34 ansatte, inkl. 28 lærere
- 30 klasserom fordelt på 3 skolebygg, bibliotek, naturfagrom, skolehelseklinikk, tegnerom
- Årlig driftsbudsjett: ca kr 700.000
- Drift finansiert av fabrikk, skole og ambassadører/eksterne gaver (ingen offentlige midler)
- Private gaver og tilskudd fremdeles viktig

Along the bigger object

in the box

Rotary-prosjekter 2013-2017

- Bøker til bibliotek (2013)
- Ny skolebuss (2014)
- Skolehelseklinikk (2015)
- Naturfagsrom (2016)
- Data og IT (2017)

HILSEN TIL LILLEHAMMER: Glade LAMS-elever i Pakistan takker for Rotary-bidrag. Foto: Privat

Takker lillehamringer for skolehelseklinikk

Lillehammer Rotary er blant dem som kan takkes for at 700 elever i Pakistan nå får sin helsesjekk.

LILLEHAMMER: Klubben har i en årrekke støttet LAMS-skolen i Pakistan, som ble opprettet etter initiativ fra norskpakistaneren Yawar Bokhari som var bosatt på Lillehammer. Hans barn, Amar og Laila, driver prosjektet videre.

I vår har rotarianerne bidratt med nesten 30.000 kroner til en ny skolehelseklinikk for skolens nesten 700 elever (flest jenter).

Klinikken, «Noor Health Care Center» ble offisielt åpnet 5. april i år. Den tar seg av elevenes mest elementære helsebehov. En sykepleier vil regelmessig besøke klinikken og sjekke elevenes generelle helsetilstand, samt følge opp forebyggende helsearbeid. Klinikken er allerede godt i bruk. På en helsedag 6. mai ble alle elevene tatt inn til helsesjekk hos lege

og sykepleier.

President Aud Hulberg i Lillehammer Rotary er glad for å kunne være med og støtte helseklinikken. Klubben har tidligere bidratt til innkjøp av bøker til skolebiblioteket og ny skolebuss.

– Støtten til LAMS betyr uendelig mye for oss, sier Amar Bokhari, som er styreleder i skolens stiftelse. Han er nå på besøk i Lillehammer for å gi medlemmene en oppdatering om skolen.

Bokhari understreker at klinikken er viktig for elevene.

Skolen ligger vegg i vegg med en tekstilfabrikk, som bidrar mest til driften. Utover dette sørger enkeltbidrag for nye prosjekt. Nylig ble nytt skolebygg for de minste åpnet.

– Det skjer mye på LAMS om dagen, og det er fantastisk å vite at vi har venner i Rotary Lillehammer med oss på dugnaden, sier Bokhari.

Støtter skolehelseklinikk i Pakistan

AKKNEMLIGE: Elevene ved LAMS-skolen i Pakistan er takknemlige for støtten de har fått fra Rotary.

LILLEHAMMER: Lillehammer Rotary har i en rekke støttet LAMS skolen i Pakistan. I vår år har rotarianere bidratt til etableringen av en ny skolehelseklinikk for skolens nesten 700 elever, de fleste jenter.

OL OLSEN
o.olsen@byavis.no

Skolehelseklinikken «Noor Health Care Centre», der Rotary har bidratt med 30 000 kroner, ble offisielt åpnet 5. april i år og vil ta seg av de mest elementære helsebehovene til elevene ved skolen. En sykepleier vil besøke klinikken regelmessig og vil sjekke elevenes generelle helsestilstand, samt følge

opp ift forebyggende helse.

Helsedag

Skolehelseklinikken er allerede godt i bruk, og 6.mai ble det arrangert helsedag ved skolen, der alle skolens omlag 700 elever ble tatt inn til helsesjekk hos lege og sykepleier.

Betyr mye

President i Lillehammer Rotary, Aud Hulberg, er svært glad for at å kunne være med på å støtte dette viktige prosjektet.

- LAMS-skolen i Pakistan med sine nesten 700 elever, de fleste jenter, ble startet opp for 20 år siden av Lillehamringen og Rotarianeren Yawar Bokhari, som gikk bort i 2012. Det betyr mye for oss at vi kan bidra til å videreføre dette prosjektet nå som hans barn, Amar og Laila, har tatt over prosjektet. Rotarys formål er å fremme og styrke viljen til å gagne andre

(«Service Above Self») og dette samsvarer godt med den tankegangen som ligger bak LAMS-skolen, sier Hulberg, og fortsetter:

- Vi vet alle hvor viktig helse er, spesielt for barn. Helse og utdanning hører sammen, og er avhengig av hverandre. Derfor støtter vi dette initiativet. Rotary har tidligere bidratt til innkjøp av bøger til skolebiblioteket, samt innkjøp av en ny skolebuss, og er interesserte i å se på nye prosjekter fremover.

I bakhodet

- Rotarys kontinuerlige støtte til LAMS betyr uendelig mye for oss» sier Amar Bokhari, styreleder i Stiftelsen LAMS, som var på besøk på Lillehammer forrige uke for å gi Rotarymedlemmene en oppdatering om skolen. Han var nylig med på åpningen av skolehelseklinikken og understreker betydningen av klinikken.

- Etableringen av denne skole-

helseklinikken er svært viktig for elevene ved LAMS-skolen. Det vil kunne sikre at deres helse blir tatt godt vare på og vi ser frem til en god dialog med foreldre slik at også forebyggende helse kan bli satt fokus på, deriblandt håndhygiene, riktig og variert kosthold osv. Aller helst ønsker vi å bidra til at familiene selv kan ta tak i problemene før de blir for alvorlige, og det gjøres best ved å forebygge. Jeg husker godt skolehelseklinikken ved Ekrom Skole, der jeg selv gikk på barneskole, og har stort sett gode minner fra den. Så den har nok ligget litt i bakhode da LAMS sin klinikk ble utformet, innrommer Bokhari. Selv om fasilitetene foreløpig er enkle og klinikken kun består av ett rom, så er det viktigste at elevenes helse med dette blir satt på dagsordenen.

Nytt skolebygg

- Driften av skolen er basert på

en modell der tekstilfabrikken vegg-i-vegg med skolen, og som produserer håndlagde varer til det norske markedet, bidrar mest. Utover dette, sørger enkeltbidrag for at viktige initiativ kan igangsettes, slik som dette skolehelseprosjektet. Vi har også nylig åpnet et nytt skolebygg for de aller minste elvene ved skolen, så det skjer mye på LAMS om dagen. Med nesten 700 elever ved skolen, så er det fantastisk å vite at vi har venner i Rotary Lillehammer med oss på denne dugnadens», avslutter Bokhari.

To Rotary-klubber

Rotary er en verdensomspennende organisasjon som forener ledere fra næringsliv, frie yrker og offentlig virksomhet som ønsker å fremme velferd, høye etiske normer i alle yrker og som vil bidra til å bygge samhold og fred i verden.

På Lillehammer er det to Rotaryklubber, Lillehammer og Mesna. Begge bidrar til LAMS-skolen. LAMS er en skole i Pakistan som ble opprettet i 1996 etter initiativ av norsk-pakistaneren Yawar Bokhari som var bosatt i Lillehammer. Tanken bak skolen var at alle barn, uansett sosial bakgrunn og spesielt jenter, skulle få mulighet til å gå på skole.

Lenge før rett til skolegang ble noen internasjonal kampsak, stod LAMS fram som et eksempel og et fyrtårn til etterfølgelse. Skolen ble opprettet vegg-i-vegg med en tekstilfabrikk som produserer ryer og andre produkter til det norske markedet. Drømmen var at mens foreldrene jobbet på fabrikk, så skulle barna deres få gratis utdanning på skolen. Og drømmen ble en virkelighet. Tusenvis av jenter og gutter har gått på LAMS de 19 årene siden skolen ble opprettet og i dag går nesten 700 elever på skolen, de fleste jenter.

Fikk nytt naturfagsrom

LILLEHAMMER: Lillehammer og Mesna Rotaryklubber støtter nytt naturfagsrom ved LAMS-skolen i Pakistan.

SOL OLSEN
sololsem@byavis.no

Lillehammer og Mesna Rotary har i en årrekke støttet LAMS-skolen i Pakistan. Klubbene har bidratt med bøker til skolens bibliotek, skolebuss og opprettelset av en skolehelsetjeneste. I vinter har rotansier bidratt til etableringen av et nytt naturfagsrom for skolens nærmere 700 elever, de fleste jenter.

Laboratorieforsk

Naturfagsrommet, der Rotaryklubbene har tilsammen bidratt med 30 000 kroner, ble nylig åpnet og er allerede i flittig bruk. En dedikert naturfagslærer er hovedansvarlig for undervisningen, samt driften og vedlikehold av rommet og utstyret. Et velutstyrt og velbrukt naturfagsrom, der biologi, kjemi og fysikk kan undervises og forskes gjennomføres, er essensielt for at skolen skal kunne tilby tilrettelagt naturfagsundervisning for elevene. Fagene kan dermed nå undervises med praktiske laboratorieforsøk i tillegg til teoretisk læring.

Et eget rom har blitt tilrettelagt for dette formålet, og støtten har bidratt til innkjøp av nødvendig utstyr, pult, skap osv. Driften dekkes av det årlige driftsbudsjettet til skolen.

Vegg i vegg

LAMS er en skole i Pakistan som ble opprettet i 1996 etter initiativ av norsk-pakistaneren Yawar Bokhari som var bosatt i Lillehammer. Tanken bak skolen var at alle barn, uansett sosial bakgrunn og spesielt jenter, skulle få mulighet til å gå på skole. Lenge før rett til skolegang ble noen internasjonal kampsak, stod LAMS fram som et eksempel og et fyrtårn til etterfølgelse. Skolen ble opprettet vegg-i-vegg med en tekstilfabrikk som produserer ryer og andre produkter til det norske markedet. Drømmen var at mens foreldrene jobbet på fabrikk, så skulle barna deres få gratis utdanning på skolen. Og drømmen ble en virkelighet. Tusenvis av jenter og gutter har

LABORATORIEFORSØK: Lillehammer og Mesna Rotary har bidratt til etableringen av et nytt naturfagsrom for skolens nærmere 700 elever, de fleste jenter. Naturfagsrommet ble nylig åpnet og er allerede i flittig bruk.

TETTE BÅND TIL LILLEHAMMER: LAMS er en skole i Pakistan som ble opprettet i 1996 etter initiativ av norsk-pakistaneren Yawar Bokhari som var bosatt i Lillehammer.

gått på LAMS de 20 årene siden skolen ble opprettet og i dag går nesten 700 elever på skolen, de fleste jenter.

Engasjerte

Presidentene i Mesna og Lillehammer Rotaryklubber, Sissel Skyllbekk og Svein Bergum, er svært glade over å kunne være med på å støtte dette viktige prosjektet.

«Det betyr mye for oss at vi kan bidra til å videreføre dette prosjek-

tet også etter Yawar Bokharis bortgang, sier de. Bidraget til skolen kommer fra begge rotaryklubbene og deres medlemmer er svært engasjerte i LAMS-prosjektet.

Styrker jentenes muligheter

«Lillehammer og Mesna Rotarys kontinuerlige støtte til LAMS-skolen betyr uendelig mye for oss, sier Amar Bokhari, styreleder i Stiftelsen LAMS. Han reiser regelmessig til Pakistan for å følge driften og videreutviklingen av skolen med egne øyne og understreker Etableringen av dette naturfagsrommet betyr svært mye for alle elevene, men spesielt de eldste jentene ved skolen som nå får tilgang til et naturfagsrom med alt det utstyret man forventer skal finnes på et slikt rom. Dette er et stort og viktig bidrag til å styrke undervisningen ved skolen, og bidrar med det også til å styrke disse jentenes muligheter for videre studier eller jobber. Til tross for at mange kommer fra fattige familier med dårlige økonomiske kår, så ser jeg ingen grunn til at de ikke skal kunne få de samme utdanningsmulighetene som alle andre, poengter Bokhari.

Varelevering og forefallende arbeid

Du ringer - vi kommer med varer dagen etter! Enkle arbeidsoppgaver i hus og hjem kan avtales og utføres innenfor arbeidstid på 1 time. Ta kontakt med oss på

TLF 612 62 115

joker
VINGROM

ASKUS
regnskap | rådgiving

Regnskapsbyrået for deg som ønsker god kontroll og frigjort tid

Anders Sandvigs gate 38, 2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 22 00 • www.askus.no

Fikk 30.000,- til data

Lillehammer og Mesna Rotaryklubber gir 30.000 kroner til IT-undervisningen ved LAMS-skolen i Pakistan.

Av **Aleksander Myklebust**

aleksander.myklebust@gd.no
Mobil: 958 57 789

LILLEHAMMER: «Klubbene har i en årrekke støttet LAMS-skolen i Pakistan. Skolen ble opprettet etter initiativ fra norskpakistaneren Yawar Bokhari som var bosatt på Lillehammer. Hans barn, Amar og Laila, driver skoleprosjektet videre,» skriver styreleder i stiftelsen LAMS i en pressemelding.

Rotary har bidratt til skolens bibliotek, en ny skolebuss og opprettelsen av skolehelseklinikk og naturfagsrom.

Datautstyr

I høst har rotarianerne bidratt med 30.000 kroner som har gått til nye datamaskiner og annet IT-utstyr, og som vil styrke IT-undervisningen ved skolen som inntil nylig har

bestått kun av teori. Skolen har i dag nærmere 700 elever, de fleste jenter, og tilbyr undervisning på førskole-, barneskole-, ungdomsskole- og videregående-nivå.

– Alle guttene går på internett-kafeer, nå kan vi lære å bruke data også. Jeg vil bli flinkere enn broren min. Og jeg vil jobbe med data når jeg blir stor. Kanskje i en bank, sier tiåringen Sadia, ifølge pressemeldingen.

Glade for å bidra

Presidentene i Mesna og Lillehammer Rotaryklubber, Einar Fæste og Aril Bjørkøy, er svært glade over å kunne være med på å støtte dette viktige prosjektet: «LAMS-skolen i Pakistan med sine nærmere 700 elever ble startet opp for over 20 år siden av lillehamringen og rotarianeren Yawar Bokhari, som gikk bort i 2012. Det betyr mye for oss at vi kan bidra til å videreføre dette prosjektet også etter hans bortgang.»

Bidraget til skolen kommer fra begge rotaryklubbene.

DATAGLEDE: Lillehammer og Mesna Rotaryklubber nylig har støttet LAMS-skolen i Pakistan med nye datamaskiner til bruk i skoleundervisningen.

Foto: LAMS

Hvorfor IT-undervisning ved LAMS?

- *Hvorfor ikke?*
- Ingen av elevene har datamaskiner hjemme
- Tilgang til internet-caféer forbeholdt gutter
- Gir nye muligheter
- Dedikert IT-lærer, ukentlige timer for alle elever
- IT kan nå integreres i andre fag, muligheter for e-læring

Delightfully thanks
Lillehammer & Mesna
Rotary clubs
For LAMS IT Section

Delightfully thanks
Lillehammer & Mesna
Rotary clubs
For LAMS IT Section

Video

Hva har vi oppnådd i de 21 år?

- LAMS er mer enn bare en skole:
 - Tusenvis av jenter uteksaminert fra LAMS
 - Økt selvtillitt og stolthet
 - Videre framtidsmuligheter
 - Reelle yrkesvalg
 - Utsatt giftemål
 - Et trygt sted der lærere og elever kan utfolde seg

Ikke mangel på utfordringer

- Sikkerhet
 - Strenge sikkerhetstiltak pålagt av myndighetene
- Kulturelle barrierer
 - Sikre at jenter blir på skolen, frafallet er stort
 - Lenger skolegang = utsatt giftemål
- Kvalitet i utdanningen
 - Fokus på lærere og videreutdanning
- Finansiering: Skolen trenger flere bein å stå på
- Drømmen om en skole for alle barn; jenter og gutter

ALMA & SELMA BLOCK

Forslag til nye LAMS-prosjekter

- Økt fokus på forebyggende helse
 - 4 årlige helsedager med helsesjekk av alle elever og økt fokus på forebyggende helse (kr 30.000)
- Vedlikehold av videregående klasserom, Senior Section
 - Hver sommer restaureres 5 klasserom. klasserom (Kr 30.000)
- Grønt LAMS *
 - Stor andel av dagens driftsbudsjett går til strøm
 - Investering i solceller økonomisk fornuftig og øke miljøbevisshet (kr 150.000, 2/3 allerede sikret – trenger ytterligere kr 50.000)

Hvordan kan *jeg* bidra...?

- Flere måter å støtte LAMS:
 1. LAMS Ambassadør – faste bidrag som sikrer drift
 2. Prosjektstøtte (f.eks. via Rotary)
 3. Arrangere innsamling, kronerulling, auksjon, jule/bursdagsgave m.m.
 4. Bokhari-produkter fra Kid Interiør

Takk for meg, og takk for all støtte!

Mer informasjon:

www.lams.no

facebook.com/LAMS1996

lams@lams.no

